

פרשת תולדות תשס"ח
הבארות של אברהם ויצחק

בראשית פרק כ

(יג) ויגדל האיש ויגדל הלוך ויגדל עד כי גדל מאד: (יד) ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים: (טו) וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר: (טז) ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד: (יז) ויגדל משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם: (יח) וישב יצחק ויחפר את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו: (יט) ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים: (כ) ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו: (כא) ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה: (כב) ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ: (כג) ויעל משם באר שבע: (כד) וירא אליו ה' בלילה ההוא ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי וברכתיו והרביתי את זרעך בעבור אברהם עבדי: (כה) ויבן שם מזבח ויקרא בשם ה' ויט שם אהלו ויכרו שם עבדי יצחק באר: (כו) ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו: (כז) ויאמר אלהים יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלוני מאתכם: (כח) ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך: (כט) אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברונך ה': (ל) ויעש להם משתה ויאכלו וישתו: (לא) וישכמו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק ויגדלו מאתו בשלום: (לב) ויהי ביום ההוא ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים: (לג) ויקרא אתה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה:

בראשית פרק כא

(כב) ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עשה: (כג) ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקר לי ולניני ולנכדי פחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה: (כד) ויאמר אברהם אנכי אשבע: (כה) והוכח אברהם את אבימלך על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: (כו) ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה את הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום: (כז) וישק אברהם צאן ופקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית: (כח) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן לבדן: (כט) ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדנה: (ל) ויאמר כי את שבע כבשות תקח מנדי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת: (לא) על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם: (לב) ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים: (לג) וישע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם: (לד) ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים:

Abraham's Well, engraving by W.M. Thomson (1880)

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by
Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee
Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
or to sign-up to receive sources in advance.

רשב"ם בראשית פרק כב

(א) ויהי אחר הדברים האלה – כל מקום שנא' אחר הדברים האלה מחובר על הפרשה שלמעלה. אחר הדברים האלה, שהרג אברהם את המלכים אמר לו הק', אל תירא אברם, מן האומות. ויהי אחר הדברים האלה, שנולד יצחק, ויוגד לאברהם לאמר עוד ובתואל ילד את רבקה. וכן אחר הדברים האלה, שהגיד מרדכי על בגתן ותרש, גדל המלך אחשורוש את המן, שרצה להרוג את מרדכי והועיל לו מה שהציל את המלך ונתלה המן. אף כאן אחר הדברים שכרת אברהם ברית לאבימלך לו ולנינו ולנכדו של אברהם ונתן לו שבע כבשות הצאן וחרה אפו של הק' על זאת שהרי ארץ פלשתים בכלל גבול ישראל והק' ציוה עליהם לא תחיה כל נשמה וגם ביהושע מטילין על ערי חמשת סרני פלשתים גורל, לכן והאלהים נסה את אברהם קינתו וציערו כדכתי' הנסה דבר אליך תלאה, על נסותם את יי, מסה ומריבה, בחנני יי ונסני. כלומר נתגאיתה בבן שנתתיו לכרות ברית ביניכם ובין בניהם, ועתה לך והעלהו לעולה ויראה מה הועילה כריתות ברית שלך. וכן מצאתי אחרי כן במדרש של שמואל ויהי ארון יי בארץ פלשתים שבעה חדשים. כתי' את שבע כבשות הצאן תקח מידי. אמר לו הק' אתה נתתה לו שבע כבשות, חייד שבניו עושים שבע מלחמות עם בניך ונוצחין אותן. ד"א חייד שבניו הורגים שבע צדיקים מבניך ואילו הן שמשון חפני ופנחס שאול ושלשה בניו. ד"א חייד שבניו מחריבים שבע משכנות, ואילו הן אוהל מועד וגלגל נוב ושלילה [וגבעון] ובית עולמים [תרין]. ד"א שארון מחזיר בשדה פלשתים שבעה חדשים. נסה קונטרס ר"א:

רמב"ן בראשית פרק כו

(כ) ויקרא שם הבאר עשק – יספר הכתוב ויאריך בענין הבארות, ואין בפשוטי הספור תועלת ולא כבוד גדול ליצחק, והוא ואביו עשו אותם בשוה, אבל יש בדבר ענין נסתר בתוכו, כי בא להודיע דבר עתיד. כי "באר מים חיים" ירמוז לבית אלהים אשר יעשו בניו של יצחק, ולכן הזכיר באר מים חיים, כמו שאמר (ירמיה יז ג) מקור מים חיים את ה'. וקרא הראשון עשק, ירמוז לבית הראשון אשר התעשקו עמנו ועשו אותנו כמה מחלוקות וכמה מלחמות עד שהחריבוהו. והשני קרא שמה שטנה, שם קשה מן הראשון, והוא הבית השני שקרא אותו כשמו שכתוב בו (עזרא ד ו) ובמלכות אחשורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם, וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה. והשלישי קרא רחובות, הוא הבית העתיד שיבנה במהרה בימינו והוא יעשה בלא ריב ומצה, והאל ירחיב את גבולנו, כמו שנאמר (דברים יט ח) ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר וגו' שהוא לעתיד. וכתוב בבית השלישי (יחזקאל מא ז) ורחבה ונסבה למעלה למעלה, ופרינו בארץ, שכל העמים יעבדוהו שכם אחד:

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the free 14-day trial of Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.